„RADOMER-KIELCER LEBEN“ № 24 (112) „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem“ יאהרגאנג דריטער פרייז 25 גראשען

ראדאמער-קעלצער לעבען

היינט 10 זייטען.

אדרעסען
פון „ראדאמער קעלצער לעבען“

אין ראדאם
Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben“
Radom, Szwarlikowska 20.

אין קעלץ
Redakcja i Administracja
„Radomer-Kielcer Leben“
Kielce, Staro Warszawska 34.

אנאנסען פרייז!
אים לימעטער שורה: פאר'ן טעקס 20 גר.
„ „ אין „ 40 „
„ „ נאכ'ן „ 18 „
די ערשטע זייט ענטהאלט 8 שפאלטען
אין טעקסט אין לעצטע זייט 4 „

ראדאם פרייטאג כ"ט סיון תרפ"ו
פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך
11 go czerwca 1926

FELA DIAMENTOWNA
AJZYK WERTHEIM

Zaręczeni

Radom 4 czerwca 1926

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן
אונד ברודער אייזיק ווערטהיים מיט פרל'
פ דיאמענט ווינשען מיר א גליקליכע
צוזאמענבונד, זאל זייער מזל שיינען ווי די
ליכטיגע זון אויף די בערג פון יהודה.

מוטער, שוועסטערין
און שוואגערס.

Naszej kochanej kuzyncе p.
RÓZI HOLCKIENERÓWNEJ
z okazji jej zaślubin z p.
M. Kozłowskim
życzymy wiecznej zgody, miłości i zadowolenia.
Balcia i Szmulek Holckiener.

Z intencji zaręczyn koleżanki naszej **Feli Diamentówny** z p. **Izakiem Wertheimem** życzymy, aby ich życie było nieprzerwaną nicią szczęścia.
Hela Szpitbaumówna
Estera Lewinówna,
Sala Najhaberówna.

לרגלי הנשיאים לחברנו וידידנו היקר מר
משה קילבסקי עם מרת רחטשה הלצקנר
אנו מברכם אותם בקשר מוצלח ב"ב מז"ט חמה
ולבנית וכשיבנו את עתידתם על הרי יהודה.
חברים:
הלל רוטמן, דב ליפשטין
ויצחק ליטוק.

לרגלי נשואי חברי
משה קולבסקי
עם ה' רחטשה הלצקנר
הנני מברך אותם בעתיד מזהיר וקשר
נצחי. תהי דרכם סוגה בשושנים
ואגודתם תכון עדי עד.
מיכאל גרינבערג.

צו דער האכצייט פון אונזער קוזינקע
ראזשי האלצקענער מיט משה קאזלאווסקי
ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען. זאל
זייער לעבענס וועג באלויכטען זיין שטענדיג מיט
לעבעדיגע שטראהלען פון א פריהלונג'ס זון.
צבי ארי זילבערבערג
אונד פאמיליע.

לרגלי הנשיאים לחברי
משה קולבסקי
עם מרת רחטשה הלצקנר
אנו מברכם אתכם שתיה דרככם צלחה
ועתיד מזהיר.
משה בנרט ורעותו.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ ראדאם

גאסטראָלען פון די באליבטע אַרטיסטען פון לעמבערגער אידישען טעאטער פרימאדאָנע אַפערעטען
פרוי ליבגאלד פרוי שטיין ה'ה ליבגאָלד, וויינגאָלד, באלבירסקי

אויפטריט פון טענצער באַלעט מייסטער פון לאָדזשער סקאלא טעאטער ה' לעיבאָוויטש
שבת דעם 12 ד. ח. 4 נ. מ. פון 50 גר. ביז 1.50 ווערט געשפילט די בעקאנטע אָפערעטקע אין 4 אקטען
דזשעקטלע בלאפער

שבת דעם 12 ד. ח. 8.45 אווענט פון 80 גר. ביז 2.50 ווערט געשפילט צום ערשטען מאָל די פריילי־כע קאָמישע אָפערעטע אין 3 אקטען
דער שטרויענער אלמן
פרוי ליבגאלד אין דער ראל לאָלא ה' ליבגאָלד אין דער ראָל שמעלקע קאלצקסאר.

פרעמיערע [redacted] פרעמיערע
זונטאג דעם 13 ד. ח. 8.45 אווענט ווערט געשפילט צום ערשטען מאל דער אַמעריקאַנער שלאָגער אָפערעטע אין 4 אַקטען
יודעלע דער בלינדער
מיט פרוי ליבגאלד אין דער ראל אלס אלטערל

אין א"ע פיעסען נעמען אנטייל פרויען: ביאלקאָוויטש, ליבגאָלד, לובארטאָווסקא, צאָם, שטיין, ה"ה: ביאלקאָוויטש, באלבירסקי, ווינער, וויינגאלד, ליבגאָלד, ליבערמאן, לעיבאָוויטש
סופלער ה' גלאָט געשעפטס-פיהרער ה' לייכטער.

זומער—קאָלאָניע פון „טאז“ — אין — גארבאטקע

דער ראדאמער אָבטיילונג פון דער געזעלשאפט „טאז“ מאכט בעקאנט, אז דעם 10 ה. ח. איז געעפענט געוואָרען אין גארבאַטקע אַ זומער־קאָלאָניע פאַר שול—קינדער.
אין דער זעלבער קאָלאָניע ווערען אָנגענומען אויך פערמעגליכע קינדער פאר אנגעויזען אָבצאָהל. די קוך ווערט געפיהרט שטרענג כשר. פאר מיידלעך אין שול־עלטער - א בעזונדער אבטיילונג.
איינשרייבען זיך ביים ה' ד"ר פאָמראָק, לובלינער 58.
יעדען טאָג פון 5 ביז 6 אָווענד.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער שוסטער-סעקציע.

די שוסטער סעקציע ביים האנדווערקער - קלוב (וואלאווא 59) רופט דעם קומענדיגען זונטאג דעם 13/6 ה. י. 6 אָווענד אַ אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער גאנצער סעקציע. אויפ'ן טאג ארדנונג שטעהען זעהר וויכטיגע און אַקטועלע פראגען. וואס איז שטארק נוגע דער גאנצער שוסטער־בראנזשע ס'איז דעריבער דער חוב פון אלע די, וואס, האבען א שייכות צים פאך, אונבעדינגט צוקומען פינקטליך און וואס מעהר אין א גרעסערע צאהל, כדי געמיינזאם צו בעטראכטען פערשידענע וויכטיגע ענינים אין פאך-פראגען.
די שוסטער-סעקציע ביים האנדווערקער-קלוב
אין ראדאם.

Dr. A. PERELMAN

אָרדינאַטאָר און הויפט-דאָקטאָר פון יודישען שפיטאָל אין סאָסנאָוויעץ
גיט צו וויסען, אַז אין פערלויף פון זומער-סעזאָהן וועט ער אָרדינירען
אין בוסק ווילע „סלאָוואצקי“.

OGŁOSZENIE

Magistrat miasta Radomia podaje do wiadomości, że Województwo Kieleckie reskryptem z dnia 29 kwietnia r. b. zatwierdziło uchwałę Rady Miejskiej m. Radomia, powziętą na posiedzeniu w dniu 17.XII 1925 r. o poborze w 1926 r. podatku od lokali w wysokości 4 proc. od czynszu z czerwca 1914 r.

MAGISTRAT m. RADOMIA

אינטערעסאנטער סך - הכל פונ'ם געזעלשאפטליכען לעבען אין ראדאם.

1. גמינע—בודזשעט.

דער בודזשעט פון גמינע, וועלכער איז זייט א שיינע פאר חדשים שוין אויסגעפערטיגט און פארגעשטעלט געווארען דער אויפזיכטס מאכט צום בעשטעטיגען—איז .נאך ביז'ן היינטיגען טאג נישט בעשטעטיגט געווארען. די גמינע איז דאדורך נישט אימשטאנד איינצומאהנען די „סקלאדקעס" פון די עטאט-צאהלערס און עס ליידען דעריבער פיל יודישע אינסטיטוציעס סיי פילאנטראפישע, סיי ערציהערישע און קולטורעלע, פאר וועלכע ס'זענען בעשטימט געווארען ענטשפרעכענדע סובסידיעס.

די סיבות פונם נאך נישט בעשטעטיגטען בודזשעט זענען אונז יועניג בעקאנט. דאס, וואס מיר ווייסען יא, איז, אז דורך דער סטאראסטווא זענען אויסגעשטראכען געווארען עטליכע פאזיציעס פון בודזשעט. מיר ווילען זיך דערין נישט אריינמישען און זאגען אונזער מיינונג, צי דער דאזיגער אקט איז בערעכטיגט, אדער נישט. מיר ווילען זיך נאר דערלויבען צו צוגעבען, דאס אין בודזשעט פון דער יודישער גמינע אין ראדאם אויפן יאהר 1926 פעהלען, לויט אונזער אויסדריקליכען ווילען און פערלאנג—נאך איינציגע בעדייטונגס-פולע פאזיציעס, נעמליך: דאס אריינשטעלען א ענטשפרעכענדע. סובסידיע פאר יודישע פאלקס שולען און א סובסידיע פאר א גמילת חסד-קאסע פאר דער יודישער ארימער בעפעלקערונג.. או אין בודזשעט זענען פארהאן איבריגע בעלאסטענדע פאזיציעס, דאס ווייסען מיר נישט. מיר ווייסען נאר, אז ס'פעהלען וויכטיגע און וישט וועניגער נויטיגע, ווי די אין בודזשעט שוין פיגורירענדע, פאזיציעס.

און דאך...

און דאך ווערט דער בודזשעט בעטראכט אלס פערשווענדעריש און פאר צו-פיעל בעשווערט, און די גימנאזיע „פשיאטשול וויעדזי" די פאך-קורסען, תלמוד תורה, „עזרה" א. א. בעקומען דערווייל נישט א גראשען...

דער איינציגער פינאנציעלער אונטערהאלטונג'ס-כח פון דער גמינע בעשטעהט פון דער שחיטה-הכנסה און מתים-אבצאהל.

אונזער גאנצער קהל'שער לעבען יוערט אויסגעהאלטען פון שחיטה איינקופט פון גע'שחט'ענע קיה און להבדיל פון טוידטע בריינען ס... קיין לעבעדיגען גראשען זעהט מען נישט...

און ועל כלם שלפעט זיך נאך א פערקריפעלט פערזעהעניש, המכונה בשם רבנות-פראגע, וואס מאכט אן א תהו ובהו אין פרעסע-אויף ביז צום ביין דאס יודישע געזעלשאפטליכע לעבען אין ראדאם.

א גאנצער גמינע-אפאראט מוז זיך בעל כרחה מטפל זיין ארום רבנות, מתים און שחיטה... פון לעבעדיגען לעבען אין קיין זכר נישטא..

2

די יודישע ראטמענער-קאלא

פאר עטליכע וואכען זענען די יודישע ראטמענער ארויסגעטרעטען אין שטאדט-ראט מיט א פאדערונג אנצונעמען מעהר יודען צו דער קאנאליזאציע ארבייט. די יודישע פאדערונג האט זיך געשטיצט, א חוץ אויף דער עלעמענטארסטער רעכטמעסיגקייט און מענשליכע גערעכטיגקייט, — אויך אויף טריקענע סטאטיסטישע ציפערען, וועלכע האבען קלאר און איבערציינענדיג בעוויזען, אז די יודישע בעפעלקערונג אין ראדאם טראגט דעם גרעסטען עול פון די קאמונאלע און מאגיסטראט שטייערען. כמעט 80% פון די פריהערדערמאנטע שטייערען, פליסט איין פון יודישע קעשענעס און בעשעפטיגט ביי דער קאנאליזאציע-ארבייט זענען נאר בדוחק 20% יודישע ארבייטער, אזוי אומגעפעהר שטעלט פאר די „נומערוס קלאוזוס"-סטאטיסטיק פון די יודישע ראטמענער.

דער דרייסטער און שטאלץ-ווירדיגער ארויסטריט פון די יודישע ראטמענער, איז בעקרוינט געווארען מיט א מערטירער-קראנץ — זיי האבען געדראהט מיט זעלבסט-אפפערדיגע קאנסעקווענצען... — קודם כל נישט צו שטימען פאר דער מאגיסטראט-הלואה אויף די 50.000 זלאטעס פאר שטאדטישע עפענטליכע ארבייטען און נאכהער מיט רעזיגנירען פון זייערע מאנדאטען.

דער סוף?

אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען אין שטאדט-ראט, איז א חוץ די אויבענאנגעגעבענע סומע 50 000 זל. אנגענומען געווארען א ווייטערדיגע הלואה פון 200.000 זל. אויפ'ן זעלבען צוועק. אויסער דעם, איז אויף דער זעלבער זיצונג שוין געקליבען געווארען פארשטעהער אין דער קאמיסיע אויף צו אויסנארמירען און בעשטימען קאנאליזאציע-שטייער פאר די בירגער פון שטאדט.

דער לעצטער בעשלוס וועט זיך בעדייטענד לאזען פיהלען אויף די קעשענעס פון די יודישע איינוואהנער אין ראדאם, וועלכע וועלען, נאטירליך, אין א גאנץ גרויסע מאס אבצאהלען, פאר דער גרויסער טובה פון דער קאנאליזאציע-איינריכטונג. און פונדעסטוועגען נאך דעם אלעם האט זיך די ציפער פון די 2% יודישער ארבייטער ביי דער קאנאליזאציע, נישט גערירט פון א־ט, כמעט ווי גאר נישט פערגרעסערט געווארען.

איין הונד און צוויי מענער.

פון אנערא גאללא ❖ יודיש פון טוביה שמייכעל.

דער פרעזעס פון געריכט ערקלערט צום פובליקום, אז ער וועט נישט דערלאזען קיין שום דעמאנסטראציע פאר, אדער געגען דעם אנגעקלאגטען, אז אויב מען וועט זיך נישט האלטען רוהיג, וועט ער די בעזוכער ארויסטרייבען פון געריכט. ער ווידערהאלט דעם נאמען פון אנגעקלאגטען: אנדרעא וועטארע, 40 יאהר אלט, א סוחר אין רוים איז קיינמאל נאך נישט געוועזען בעשטראפט, ווערט איצט גע'משפט פאר ערמארדען זיין פרוי.

דער פערטיידיגער מאכט א פארשלאג, אז דאקטוירים-עקספערטען זאלען אונטערזוכען דעם פעהשטאנד פון אנגעקלאגטען, און ער ערקלערט דערביי אין א רעדע, אז עס איז אונמעגליך זיך פארצושטעלען, אז דער אנגעקלאגטער, וועלכער האט זיך גוט געלעבט מיט זיין פרוי און איז קיינמאל נישט געווען אנגעקלאגט פאר א פערברעכען, זאל האבען ערמארדעט זיין ווייב, יגען ער איז געווען ביים זינען.

דער אנגעקלאגטער האט זיך אויפגעשטעלט און ערקלערט: „אויב איהר וועט מיך איצט לאזען רעדען, וועל איך אייך פערשפארען א סך ארבייט".

מען האט איהם געגעבען דאס ווארט און דער אנגעקלאגטער האט אנגעהויבען.

— איך האב אויסגעהערט די אנקלאגע, וועלכע האט צוגעשטעלט בעווייזען, אז איך בין שולדיג. איך בין זיך אין אלעם מודה. איך וויל אבער דערצעהלען וועגען די אומשטענדען, וואס האבען געפיהרט צו דעם מארד, וואס דאס איז פון גרויס וויכטיגקייט. איך וויל זיך נישט פערטיידיגען. איך וויל בלויז דערצעהלען דעם אמת אזוי ווי עס איז געווען און דערנאך וועט איהר קענען ריכטיג אורטיילען. איך פאדער בלויז די גערעכטיגקייט.

דאס איז געווען דעם 14-טען יולי, ארום 7 אוהר אין אווענד. עס איז שוין זייט דעמאלט א וועק א יאהר צייט. אבער איך געדענק עס פונקט ווי עס וואלט היינט פאסירט.

איך בין אהיים געגאנגען פון מיין געשעפט, וואו איך האב געהאט געשפעכען מיט פיעל מענשען, האב אונטערגעשריבען בריף און פערקויפט סחורות און אזוי ווייטער. איך בין געוועזען זעהר מיד, איבער דער שטאדט איז געהאנגען א לייכטער נעבעל, א יולי-נעבעל, וואס מאכט שווער צו אטעמען. איך גלויב, עס איז געווען אזא טאג, ווי היינט, איך פיהל, אז אויך היינט איז מיר שווער איבערצוכאפען דעם אטעם.

איך בין געגאנגען אהיים, וואס איז ווייט פון געשעפט. איך קען נישט קיקען אויף מענשען, וואס איך באגעגן אין אווענד. זיי האבען אלע די זעלבע פנים'ער און געהען כמעט אנגעטון די זעלבע מלבושים. איך וויל דעמאלט קיינעם נישט גריסען און וויל פון קיינעם נישט בעגריסט ווערען. איך האס אלעם, וואס איך זעה, אפילו דאס קאפע הויז אין עק, וואו מענשען קומען זיך צוזאמען, לעזען צייטונגען און רעדען רכילות. איך האס אויך די 40-יעהריגע בלאנדינע, וואס שטעהט ביים פענסטער מיט אן אויסגעלאשען סיגארעטעל און ווארט אויף א הער געליבטען.

ווען עמיצער וואלט מיר דעמאלט געזאגט: דארט ווארט אויף דיר עמי-

וואו איז די קאנסעקווענצען · אבסטראש פון די יודישע ראטמענער?

3.

דער סוחרים־פעראיין.

א אונפערשטענדליך־פאסיווע בעציהונג האט אונזער סוחרים־פעראיין ארויסגעוויזען מיט זיין וועניגער פעראינטערעסירונג ביים שטייער־אומזאץ. פון צווייטען האלבען יאהר פון 1925 גראד דאס מאהל האט דער סוחרים־פעראיין בעדארפט שטעהן אויף זיין בערופענער הויך צו פערטיידיגען דעם סוחרישען קלאס, וואס האט דורכגעמאכט א פולשטענדיגען איבערברוך אין זיין עקאנאמישער סטרוקטור. גראד אין יעצטיגען מאמענט, ווען הונדערטער יודישע סוחרים זענען אבגעשייענקט געווארען פון דער עקויפטענק־אויבערפלאך, האט דער סוחרים פעראיין געברויכט צו טוהן אלץ אום די דאזיגע נעזונקענע סוחרים צו פערלייכטערען ביים צאהלען דעם אומזאץ־שטייער. ער האט זיך געברויכט בעמיהען און נישט קארגען מיט אינטערווענצען, אזוי ביי דעם ארטיגען שטייער־אמט, ווי אויך אין פינאנץ־מיניסטעריום אין ווארשא, כדי אויסצופועל'ען געוויסע הנחות, דורך צולעגען דעם אומזאץ־שטייער אויף עטליכע ראטעס, פאר די רואינירטע און ארימע סוחרים, פון אונזער שטאדט.

דער סוחרים־פעראיין וואלט געקענט נאך אין דעם פאל זיך בעהעלפען מיט דער אויטאריטעטער אונטערשטיצונג פון דעם צענטראלען סוחרים־פעראיין אין ווארשא.

ס'איז וועניג געוועזען וואס דער סוחרים־פעראיין האט ארויסגעגעבען זיינע אונפערמעגליכע מיטגלידער צייגנישען, וועלכע זאלען קאנען ביינעלעגט ווערען צו די דעקלאראנטע רעקורסען און ביטעס, אלס פאקטישער בעווייז פון זייער עקאנאמיש־קריטישע לאגע. אזעלכע „זאשוויאדטשעניעס" האבען ניט דער געהעריגער ווירקונג, ערשטענס, ווייל זיי בעזיצען וועניג איבערצייגונגס־קראפט און צווייטענס האט מען אין שטייער־אמט גאנץ וועניג זיך גערעכענט מיט זיי און מ'האט זיי צעמאלט נישט אנערקענט אלס בעשטעטיגונגען פון א אפיציעלער אגע־קונטער אינסטיטוציע, פאדערענדיג אבצוצאהלען פון יעדער זאשוויאטשעניע צו 60 גר.

צי האט דער סוחרים־פעראיין נישט געברויכט אין נעגעבענים פאל צו רעאגירען אויף זיין פרעסטיזשו נאך עפיס.

מיט א נעווייסע צייט צוריק האט דער סוחרים־פעראיין, א דאנק זיינע אפטע אינטערווענצען אויסגעפועל'ט ביי די רעיענטען ארויסצוריקען די פרייזען פאר די, ביי זיי אויסגעקויפטע, וועקסלען. דער סוחרים־פעראיין האט דערמיט ווירקליך דערגרייכט א געוויסע פערלייכטערונג פאר'ן גאנצען יודישען האנדעלס־קלאס אין ראדאם. לעצטענס איז די אויסגעפועל'טע הנחה ווידער בטל געווארען און די פרייזען פאר די, ביי די רעיענטען, אויסגעקויפטע וועקסלען זענען אויף א משונה'דיגען אופן געשטיגען. אזוי למשל, ברויך מען אנצאהלען פון א וועקסיל, וואס בעטרעפט גאר מעהר פון 50 זל. — 2 זל. און א $^1/_2$ % פון דער בעטרעפענדער סומע. אויף ווי ווייט דאס לאזט זיך פיהלען און בעשווערט דעם סוחר־ און בעל־מלאכה, איז איבריג צו דערצעהלען. ס'וואלט דעריבער זעהר געוואונשען געווען, דער סוחרים פעראיין זאל דערוועגען אינטערווענירען און זיך בעמיהען זיין אויסגעקעמפטע דערלייכטערונג ווידער צו דערהאלטען.

4

לאקאטארען־פעראיין.

געוועזען א מאל ביי אונז אין ראדאם א לאקאטארען־פעראיין, וואס האט פאקטיש זיינער צייט געבראכט פיל נוצען, אין דער הינזיכט פון אויסגלייכען פערשידענע סכסוכים צווישען הויז־ווירטען מיט זייערע לאקאטארען. ס'וואלט אלץ גוט געווען. די אינסטיטוציע האט זיך פאקטיש ארויסגעוויזען פאר נוצליך און נויטווענדיג, איז אבער געשעהן א צרה, וואס דער לאקאטארען־פעראיין האט זיך ענדליך אנגעהויבען מישען אויך אין קהל'ישער פאליטיק און אגב אורחא אויך גענומען א ווארט אין דער רבנות־פראגע, אין וועלכער ער האט זיך צופיל פערגאלאפירט, זיך אנגאזשירענדיג אוש אלס א פייערדיגער צד איין איינעם פון די קעמפפענדע לאגערען. פון דאמאלס אן האט דער לאקאטארען־פעראיין פערלוירען זיין גלאנץ און סוף כל סוף געווען געצווינגען פערשווינדען צו ווערען פון דער געזעלשאפטליכער ארענע.

היינט פיהלט זיך ווירקליך א פערלוסט אין דער דאזיגער פערלוירענער אינסטיטוציע. ביי דער יעצטיגער ביטערער צייט פונ'ם לאנגדויערענדען קריזיס אין אלע צווייגען פון עקאנאמישען לעבען און בעזונדערס צוליב דער כסדר'דיגע אויטאמאטישע העכערונג פונ'ם דירה־געלד, וואלט דער לאקאטארען־פעראיין געווען אויף זיין ריכטיגען פלאץ. ער וואלט פערנומען דאס ארט פון א שלום־געריכט צווישען הויז־ווירט מיט'ן לאקאטאר. מיר ווייסען, אז דער לאקאטארען־שוץ האט היינט נישט מעהר זיין אמאליגען ווירקענדען כח. יעדאך וואלט אזא אינסטיטוציע פיל געלייסטעט און געמעסיגט די פערשארפטע בעציהונגען צווישען די בעלי בתים און זייערע לאקאטארען.

אט האבען פאריגע וואך פאסירט פאלגנ, וואס סכסוכים צווישען היגע הויז־ווירטער מיט לאקאטארען האבען אנגענומען קאטאסטראפאלע פארמען און ס'האט שוין קיין סך נישט געפעהלט דערצו, אז עטליכע לאקאטארען זאלען ארויסגעווארפען ווערען אויפן ברוק און אז זייערע שטוב־חפצים זאלען דורכן קאמארניק ליציטירט ווערען פארן פערשולדיגטען דירה־געלד. מ'דארף אונטערשטרייכען, אז דער רוב פון היינטיגע אזעלכע לאקאטארען זענען ערשט נישט לאנג געשטאנען אויף א גוטער מדרגה און זיי האבען דעם בעל הבית דאס דירה־געלד א קעגען געטראגען. א סהייל אבער פון די הויז־ווירטען ווילען זיך פונדעסטוועגען וועניג דערכנען דערמיט, און זיי האלט נישט אן פון צורופען דעם קאמארניק, וועלכער זאל ארויסווארפען זייערע לאנגיעהריגע לאקאטארען, פון די דירות און דערצו נאך פערקויפען דאס לעצטע ביסעל האב און גוטס. וואס ס'איז דעם לאקאטאר נאך פערבליבען. ס'וועט בעזונדערס אינטערעסאנט זיין צו דערמאנען דעם

(ענדע אויף 5־טער זייט).

צער, וואס וויל דיך טויטען, וואלט איך רוהיג געגאנגען צו מיין מערדער. איך האב דעמאלט געפיהלט, אז איך האב מעהר נישט קיין קראפט צו לעבען.

מיר האט זיך נישט געוואלט נאך געהן אהיים. איך האב געוואלט זיך ארומשלעפען אהן א בעשטימטען ציעל און אזוי געהענדיג, האב איך דערזעהן ווי עס שטעהט פערזאמעלט א מאסע מענשען ארום אנ'אויסגעקלעבטען פלאקאט. איך האב ארויסגעזעצט די ברילען אויף מיין נאז און געלעזען: „1000 לירעס קריגט דער, וואס ברענגט צוריק זיין פערלוירענעם פאקס־הונד צו אדוואקאט ארעסטע מילאנעסי, אין האטעל טריאנאפאל". פלוצלינג פאלט מיר איין: איך האב גאר נישט וואס צו טון. איך וועל געהן זוכען דעם הונד.

מיר פאלט איין: מיין הונד פריק האט א טבע, ווען מען פייפט צו איהם קומט ער באלד צו לויפען. איך וועל פייפען אפשר וועט יענער הונד אויך לויפען צו מיר. איך הויב אן פייפען, מענשען קוקען אויף מיר. איינער בעמערקט: ער האט פערלוירען זיין הונד. יא, איך זוך א הונד, אבער נישט מיינעם. איך געה אהין און צוריק, ביז איך קום צו א רעסטאראן און געה אריין עפעס איבערכאפען, איך זיץ אזוי און עס און הויב אן פייפען. פלוצלונג, זעה איך דורך דעם פענסטער, ווי א הונד לויפט צו מיר אהן אנ'אטעם. ער שפרינגט אויף מיר, לעקט מיר די הענד. עס איז אהן צווייפעל מיין הונד פריק און נישט דער הונד פון אדוואקאט מילאנעסי. ווער האט איהם געקענט פערלירען?

ווען איך בין, ארום איינס א זייגער ביי טאג, אוועקגעגאנגען. האב איך איהם פערשפארט אין זייל שטאל.

איך האב זיך באלד אויפגעשטעלט און געלאזען געהן, צום האטעל טריאנאפאל. איך פרעג דעם פארטיער: „וואוינט דא דער אדוואקאט מילאנעסי?"

„יא, אויף נומער 58".

„ווייסט איהר נישט, אויב ער זוכט א הונד?"

„נאך א מין זוכען, ער לויפט ארום א גאנצען נאכמיטאג ווי א משוגע'נער. ער האט צוליב דעם אויפגעהאנגען פלאקאטען אין די גאסען".

„איך וויל זעהן דעם הער מילאנעסי".

איך האב אויסגעווארט א מינוט און באלד האט מען מיך אריינגעפיהרט אין ווארטע־צימער פון אדוואקאט. די טיר האט זיך געעפענט און א יונגער, שעהנער, פימפאטישער מענש, פון א יאהר דרייסיג איז אריינגעקומען. ער האט א קוק געגעבען אויף דעם הונד און ער האט א כאפ געטון מיין האנד און מיך געוואלט קושען.

„וואס הייסט דאס?" האב איך געזאגט צו מיר אליין.

„מיין ליבער הער", מאכט ער צו מיר, ארײנשטופענדיג מיר אין האנד 1000 לירעס, איהר האט ביי מיר איצט מעהר פערדינט ווי דאס ביסעל געלד. איהר מאכט מיך גליקליך. אפ דער הונד איז נישט מיינער. אייך מעג איך דאך אויסזאגען דעם אמת. איך האב זיך היינט בעגעגענט מיט א שעהנער פרוי, וועלכע האט מיך בעצויבערט מיט איהרע שעהנע שווארצע אויגען.

די הײנט=װעלטיגע װעשין זאגט:

נידער מיט די באליע און װאש-ברעט! איך װעל זיך מעהר נישט מוטשען! ס׳זענען אנגעקימען פאר מיר הערליכע צייטען!

20 מינוט קאָכען אין ראַדיאָן איז גענוג! די װעש װערט ריין און שניי=הױס!

ראַדיאָן איז אַ אידעאל מיטעל צו װאשען פאר דער, מיט אַרבייט אָנגעשטרענגטער, װירטען

ראַדיאָן איז פריי פון כלאָריק געגען גאראַנטיע. ס׳ענטהאלט איך נישט שעדליכע צומישונגען.

איבערצייגט אייך װעגען דער גוטקייט פון זעלבסט = װאשענדען מיטעל!

RADION.

„Saturnia" sp. akc. Warszawa.

נאָך אַ קורצען געשפרעך האָב איך איהר געמאַכט אַ פאָרשלאַג און זי האָט דעם פאָרשלאַג אָנגענומען און זי איז געגאַנגען צו מיר אין האָטעל, איהר הונט איז אויך דערביי געװען. װען די דאַמע איז געגאַנגען צו מיר אין האָטעל, איז דער הונט פון איהר אװעק אין אַנ׳אַנדערע ריכטונג און מיר האָבען איהם נישט געקענט נעפונען. שטעלט זיך פאָר, די פרוי האָט אַ מאַן און... אָבער איצט איז שוין אַלעס גוט. איהר האָט מיך געראַטעװעט, געראַטעװעט!

װען איך בין ארויסגעגאַנגען, האָב איך אין גאס זיך אָנגעשפארט אָן אַ טויער, אז איך זאָל נישט אװעקפאלען. איך האָב געפיהלט, װי מיין לעבען ענדיגט זיך. איך האָב נישט געקענט געבען קיין שפאַן. אָבער איך האָב אָנגעװענדעט אַלע כחות צו געהן, נישט װייל איך האָב געװאָלט לעבען, נאָר װייל איך האָב געװאָלט בלויז לעבען, ביז איך קום אהיים.

װען איך בין אַ היים געקומען, מאַכט צו מיר מיין פרוי: „דו װייסט, עס איז שוין גיין אַ זייגער".

„טאָקע!"

„װעסטו גלייך געהן עסען?!"

„יאָ, באלד".

איך בין אַריינגעגאַנגען אין מיין שלאָף-צימער, האָב געעפענט מיין שיפלאָד און בין צוריקגעקומען אין עס-צימער. איך האָב געפרעגט מיין פרוי:

„װאו איז פריקו?"

„פריק", האָט מיין װייב געענטפערט שנעל, אום מען זאָל נישט מערקען דעם ליגען — איז מיט מיר היינט געגאַנגען אין גאס. איך בין אַריינגעגאַנגען קויפען און װען איך בין ארויסגעגאַנגען, האָב איך איהם נישט געטראָפען, ער װעט זיכער צוריקקומען".

איך האָב אויסגענומען מיין רעװאָלװער און זעקס מאָל געשאָסען אויף מיין פרוי. ביים צװייטען שאָס איז זי שוין געװען טויט.

„און די טויזענד לירעס"? פרעגט דער ריכטער.

„אַ סך מענשען זענען זיך צוזאמענגעלאָפען. עס האָט נישט געדויערט מעהר װי עטליכע מינוט און ס׳זענען געקומען צװיי סאָלדאטען מיט אַ פאָליציאַנט. װען זיי האָבען מיר גענומען אָנטון די קייטעלעך אויף די הענד, האָב איך געזאָגט: „װאַרט", האָב ארויסגענומען פון מיין קעשענע די טויזענד לירעס און עס געגעבען דעם פאָליציאַנט פאַר די לויה-אויסגאַבען פון מיין װייב.

די געשװאָרענע האָבען איהם פריי-געשפראָכען. זיי װאָלטען איהם אויך געקאַנט פעראורטיילען, װען זיי װאָלטען געװאָלט.

איך װיל מיט דעם נישט זאָגען די װייבער קיין מוסר, אז זיי זאָלען װעניגער אָפנארען די מענער. איך בין פון פראָפעסיע נישט קיין מוסר-זאָגער, אָבער איך װיל זיי בעטען, אז װען זיי געהן אָפנארען די מענער זאָלען זיי װעניגסטענס לאָזען די הינד אין דער היים...

(ענדע פון דער 3—טער זייט)

פאקט, וואס ביי איינעם פון די לאָקאטארען, צו וועלכע דער קאמאָרניק איז געקומען פאריגע וואך, איז דער לעצטער אזוי געווייהרט געווארען, פון דער טרויריגער לאגע, וואס האט געהערשט ביי דער דאָזיגע בכבוד׳ער פאמיליע, אַז ער האט ארויסגעכאפט 10 זלאטעס און געוואלט צו־שטייער געבען צו די געלדער, וואס גוטע פריינד און בעקאנטע האבען דער פאמיליע ארויסגעבארגט, כדי צו בעצאָהלען דער הויז-ווירט זיין חוב...

וואלט די אינסטיטוציע, כ׳מיין דעם לאקאטארען - פעראיין, נישט געמישט זיך אין פאליטיק, און איבערהויפט אין דער שלימ—מזל׳דיגע רבנות-פראגע, צו ציוועק פון וועלכער ס׳זענען בענוצט געווארען די סטעמפלען אויף פערשידענע בעקאנטמאכונגען און אויפרופען... — וואלט די אינסטיטוציע היינט נאך געלעבט און אויב זי וואלט נישט אין שטאנד געווען איינגאנצען איינצוהאלטען די ברייטע אפעטיטען פון אזעלכע בעלי-הבתים, וואלט ער וועניגסטענס געפינען א אויטוועג אויף א פרידליכען אופן צו מילדערען די פערשארפטע קאנפליקטען צווישען הויז־ווירט און לאקאטאר און יעדענפאלס נישט דערלאזט, אַז דער פינאל פון אזעלכע געלד-סכסוכים זאל זיין דער אויסדרוק פון נישט צוריקגעהאלטענע אונמענשליכע מהאטען, ווי ווערען ארויסווארפן ארימע בכבוד׳ע פאמיליעס אויף די גאס און ליציטירען פאר׳ן דירה־געלד דאס לעצטע ביסעל פעדר־מעגס.

ב. צוויג.

דער תליון און דער מערטירער.

(צום אָנפאל אויפן אטאמאן פעטליורא).

פון מאיר הערץ.

אויפן בולוואַר סען-מישעל אין פאריז האט א יודישער יונגערמאַן דער׳הרג׳עט דעם בלוטיגען אטאמאן פון אוקראינא, פעטליורא. מיט עטליכע רעוואָלווער-שאָסען האָט דער יודישער יונגערמאן שלום שוואַרצבארד אוועקגעלייגט דעם ראש און אָנפיהרער פון די אכזריות׳דיגע פאגראם-באנדעס, וואס האבען וואכען-לאַנג נאָכאיינאנד געפראוועט א גרויזאַמע שחיטה איבער יודישע שטעדט און שטעדטלעך אין דער אוקראַאינע.

דער יודישער שאָס אויפן פאריזער בולוואר איז א מעכטיגער און הילכיגער אָבקלאַנג פון נקמה פאר די הונדערטער און טויזענדטער גע׳שחט׳ענע, געשענדעטע און געפייניגטע יודישע זיהן און טעכטער, ווערמענס אומשולדיגע בלוט עס קאָכט נאך און זידט, ווי זכריהו הנביא׳ס בלוט, אין דער פעסטער מיט יודיש בלוט אָדורכגעווייקטער ערד פון אוקראאינע.

אָטאַמאַן פעטליורא, א נאמען, וואס וואַרפט אָן א שרעק, א אימה, א פחד, א גרויל, בעזונדערט אויף דעם שארית הפליטה, אויף די ענטרינענע, וואס איז געלונגען אָויסצובעהאלטען זיך פון פעטליוראס מלאכי חבלה און זענען אָוועק אין ארבע פינות עולים, וואו עס געהט זיי נישט אָוועק נאך פון די אויגען דער שניידענדער און ווייטער אָבגלאַנץ פון די שארפע חלפים און מעסערס, וואס זענען מיט ווארימע פאסטען בלוט איבערגעגאַנגען פון האלז צו האלז, פון בויך צו בויך און פון קאפ צו קאָפ, אָט דער דאָזיגער שוידערליכער נאמען וועט אייביג בלייבען א קיינמאָהל נישט אָבגעווישטער רויטער פלעק אויף די בלוטיגע בלעטער פון אונזער יודישער ליידענס געשיכטע.

שלום שוואַרצבארר, א נאמען פון אָ יודישען יונגערמאן, וועלכער נאך פארן אויספיהרען דעם נקמה־אקט האט ער זיך מקריב געווען אויף קידוש השם, איז גרייט געווען זיך אָבגעבען פאר א קרבן און אָוועקגעבען א לעבען פאר אָ לעבען, כדי נקמה צו נעמען פאר טויזענדטער אומגעקומענע יודישע קדוש־ים, פון וועלכע א סך זענען אפילו נישט צו תחיית המתים געקומען, נאר קראָהען האבען זייערע צו׳דורס׳טע און נע׳שחט׳ענע לייבער צעפיקט און אויפגעפרעסען.

אטאמאן פעטליורא, א נאמען פון א שרעקליכען תליון, וועמען מיליאנען און מיליאָסען רעוואלווערען־קילען זענען נישט אימשטאנד ריינצוואשען פון די מערדערליכע, בעסטיאַלע מעשים פון זיינע טיגערישע ח־לות־ען, וועלכע ער האט, אבער, מיט איין פיפס פון מויל, מיט איין פעדער-שכריך געקענט פון טוידט אָבראַטעוען גאַנצע יודישע קבוצים — שלום שוואַרצבארד, א נאמען פון א יודישען יונגערמאן, וואס ווסט דורך זיין קידוש השם־מהאט פערשריבען ווערען לדורות אלס יודישער מערטירער, אלס יורישער פאָלקס־העלד, וועמענט אָרעאָל ס׳וועט איבערשיינען די נעמען פון אונזער אומזיסטע, אומזינינע מערטירערס דרייפוס, בייליס, שטייגער און אנדערע.

שלום שוואַרצבארר איז נישט קיין מערדער, זיין פאָלק איז נישט קיין מערדער-פאלק. ער שטאמט פון א פאלק, וואס דעמאָנסטרירט פאר דער וועלט דעם בעגריף פון א חנון ורחם פון אָ ארך אפים ורב חסד, ער איז א זוהן פון א פאלק, וואס ווערט אנגערופען כנסת ישראל, אויף וועמען עס ווערט געזאגט שבחים, אַז זי איז געגליכען צו אָ טויב, וואס שטרעקט-אויס דעם האלדז צו דער שחיטה. שלום שוואַרצבארד געהער אבער צו דער נייער יונגער גענעראציע, ער איז א שרייבער, א דיכטער פון דער נייער ליטעראטור, וועלכע איז פול מיט פערבי־טערונג קעגען דער פאסיווער בעציהונג פון די געליטענע צו זייערע פייניגער, ער איז דער, אין וועמענס אויערען עס האט אָבגעהילכט דער שארפסטער פראטעסט, וואס חיים נחמן ביאליק האט ארויסגעזאגט אין זיין „בעיר ההרגה" קעגען די, וואס שטרעקען אויס דעם האלדז צו דער שחיטה; קעגען די וואס „לא קם ולא זע ומדצתם לא יצאו", קעגען די, וואס רופען אויס „קום שחוט הא לך הצואר".

שלום שוואַרצבארד איז א זוהן פון דעם פאלק, וואס א חוץ רחום וחנון איז ער אָבער גלייכצייטיג אויך א קנא ונוקם, פון דעם פאלק, וואס זיינע נביאים רעדען פון נקמה, פון נקמת דם עבדיך השפוך.

דאס געפיהל פון נקמה איז אזוי גוט מענשליך, נאטירליך, ווי דאס געפיהל פון רחמנות. דער גרויסער פילאזאף ברוך שפינאזא בעטראכט רחמנות פאר א שוואכקייט, פאר א קרענק, א געזונדער מענש האט געפיהל צדק, אמת און יושר.

לזכרון דער נאציאנאלע אויטאנאמיע, וואס אטאמאן פעטליורא האט געגעבען די אוקראאינער יודען, זענען אויסגעבויט געווארען יתומים - הייזער אין ארץ-ישראל און אמעריקא, וואו ס ווערען אויפגעהאַלטען טויזענדער יתומים, נאך די יודישע קרבנות פון אוקראאינע, איבער וועלכע ס׳זענען אויסגעפיהרט געווארען אזעלכע מיתות משונות, וואס די מענשליכע פאנטאזיע איז זיי נישט בכח אויסצומאָהלען. אָט דאס איז דאס איבערבלייבעכץ פון דער ג ר ו י ס ע ר אטאמאנישע מתנה... פאר אט די דאָזיגע אומגליקליכע יתומים, וועלכע ווייסען נישט עד היום, וואו דער געביין פון זייערע נאָהענסטע, פון זייער טאָטעס און מאַמעס, פון זייטרע שוועסטער און ברידער איז אָוועקגעקומען — האט דער יודישער מערטירער, שלום שווארצבארד נקמה גענומען.

דאס געפיהל פון נקמה איז זיס, זי היילט די וואונדען, טרייסט די אומגליקליכע.

א בעזונדערע מערקווירדיגקייט ווערט צוגעגעבען צו דער גרויזאמער טראַגעדיע פון די יודען אין אוקראאינע, דורך דעם פאקט, וואס בעת דער ממשלה, פון דער מאויים׳דיגער פערזאָהן, טעטליורא, ווערען דערמאנט נעמען פון יודישע פערזענליכקייטען, וואס האבען אין געוויסע צייטען געשלאָסען מיט איהם פאַ"טישע אָבמאכען...

נישט קיין קלענערע אונפערשטענדליכקייט רופט ארויס אָס, וואס די בעסערע, די מנהי פערנינפטיגע און דעמאָקראטישע פרייהייט׳ס-קעמפפער פון אוקראאינישען פאָלק האָבען קיינמאהל נישט ארויסגעלאָזט זייער׳ס א רוף, אַז זיי האָבען נישט קיין שייכות מיט די בלוטיגע און מערדערישע מעשים פון פעטליורא׳ס צעיושעטע און באַרבארישע הילות׳ען. געגען די שוצלאָזע און אומשולדיגע יודען מיר האָבען אנדערש געליינט; מיר האָבען געליינט אין די צייטונגען, אַז די אפיציעלע פארשטעהערשאפט פון דער אָוקראאינער עמיגראציע האט אָדורכגעפיהרט פעטליורא׳ס לויה מיט׳ן גרעסטען פאראד א י ן צערמאניאל, ווי ס׳קומט א גרויסען נאציאנאלען העלד.

דער אמאָליגער פערוויסטער פון ירושלים, וואס האט פערשקלאַפט און פערטריבען דאס גאַנצע פאלק האט ביי אונז געהייסען „טיטוס הרשע" און ביי די אומות העולם „טיטוס דער געבענטשטער" א אידישע פר־נצעסין בעראניקא האט איהם געליבט און דער אידישער היסטאריקער פלאוויוס האט איהם לויב-לידער געזונגען...

דאס איז נישט דער איינציגער רעטעניש אין אונזער יודישער מערטירער געשיכטע...

צווישען די עטליכע געצעהלטע יודישע נעמען, וואס ווערען דערמאָנט צוזאַמען מיט׳ן נאמען פעטליורא, איז

וואס הערט זיך אין ראדאם.

געקומען פון ארץ-ישראל מיט סערטיפיקאטען פאר 100 ראדאמער מיידלעך און ארעסטירט געווארען אלס שאנטאזשיסט און פרויען-הענדלער.

בעריהמטער „גאסט" אין ראדאם, וואס פעררופט זיך אלס גענעראל-סעקרעטאר פון אויבער-קאמיסאר, לארד פלומער, אין פאלעסטינא — 100 ראדאמער מיידלעך שיער נישט „בעגליקט" געווארען מיט נדנים, חתנים און סערטיפיקאטען. — דער זוהן פון הערבערט סעמועל איז זיין „קאלעגא" — די ראדאמער פאליציי האט „דרך ארץ" פאר דער „חשוב'ער פערזענליכקייט" און איז איהם מכבד מיט א נומער אין ראדאמער קרימינאל, אויף „אבצורוהען" זיך פון דער „וויטער רייזע".

מיט איינִיגע טעג צוריק איז געקומען קיין ראדאם א געוויסער פארשוין, וועלכער האט זיך אנגעגעבן, אינם האטעל וואו ער האט געוואוינט, אלס א האכגעשטעלטע פערזענליכקייט און מקורב פון די העכסטע מלוכה-מענער אין ארץ-ישראל. דער אונבעקאנטער צוגעפאהרענער „חשוב'ער" גאסט האט זיך פארגעשטעלט פאר'ן האטעל-אייגענטהימער און די איבריגע געסט אלס גענעראל-סעקרעטאר פון לא"ד פלומער, „קאלעגא" פון הערבערט סעמועלס זוהן און אלס א"י-דעלעגאט, וואס פאהרט מיט נחום סאקאלאוו, פראפ. חיים ווייצמאן, קאלאניאל קיש, ד"ר טהאן, ווי אויך זיינס א ברודער פראפ. וויינבערג פון תל-אביב — קיין אמעריקא, אויפצווויירקען אנ'הלואה פאר ארץ-ישראל. היות אבער ווי די דעלעגאציע בעדארפט ערשט מיט עטליכע טעג שפעטער קומען קיין ווארשא, און אויך צוליב דעם, וואס ער האט געהערט אין פאלעסטינא, אז דער פאלעסטינא-אמט אין ווארשא, ערלעדיגט נישט ווי געהעריג די סערטיפיקאטען, האט ער בעשלאסען מיטצוברענגען מיט זיך קיין פוילען א געוויסען סכום סערטיפיקאטען פון וועלכע א גרויסע טייל, בערך 100, ער האט כפעציעל רעזערווירט פאר ראדאמער מיידלעך.

די „גליקליכע" נאכריכט האט זיך בליץ-שנעל פערשפרייט איבער די גאנצע שטאדט און מאר פיל היגע מיידלעך איז אויפגעגאנגען א זון פון גליק און גאלדענע חלומות. א שטארקע בענקשאפט האט זיך ערוועקט אין זיי, צו בעקענען זיך מיטן דאזיגען „הימלישען מלאך" בצורת דעלעגאט, כדי נושא חן צו זיין ביי איהם און אריינגערעכענט ווערען צווישען די 100 סערטיפיקאטען-קאנדידאטקעס.

דער הויבער „מלוכה-מאן" שפאצירט שוין מיט ראדאמער מיידלעך.

חי אזוי די מיידלעך האבען זיך בעקענט מיטן סערטיפיקאטען איגהאבער, דאס געהט אונז ווייניג אן. דאס איז גיכער א טהעמא פאר ראמאנען-שרייבער, פאר אונז איז וויכטיג נאר דאס, וואס אין א שיינעם העלען טאג, דאנערשטאג איז עס געווען, האט מען געזעהן ווי דער דאזיגער פארשוין שפאצירט ארום אויף עק לובלינער, אלע מאהל מיט אנדערע מיידלעך, פאר יעדער פון זיי שטעלט ער זיך פאר אלס גרויסער מיליארדער, וואס פערמאגט עטליכע הייזער אין אויסלאנד, טראגט ביי זיך 25 טויזענד דאלאר און אז ער זוכט פאר זיך א כלה פון די 100 סערטיפיקאטען-בעשערטע.

די „תכלית-מיידלעך" האבען שוין נישט געריהט, זיי האבען זיך געפוצט און געסטראיעט, און דער עיקר האט זיך צווישען זיי פערקאכט א פייערדיגע קאנקורענץ פון אייפערזוכט, און יעדע איינע האט געוואלט „נאביערען" פאר זיך דעם פון הימעל צוגעשיקטען „בעשערטען". מען איז געגאנגען אין לאבזוויאנקא, אין אודזשאלאוויא, צו פשיביטניעווסקי, און איבעראל געגעסען פון אלדאס גוטס. לארד פלומערס סעקרעטאר האט געשיט מיט דאלארס, אבער נאר מיטן מויל. פון קעשענע האט ער אפילו איינעם נישט ארויסגענומען און מעסום האט ער זיך געהייסען א רעשט געבען נאר פון א הונדערטער דאלאר, און אזוי ווי די קעלנערס האבען נישט געהאט ביי זיך אזוי פיל „קליין געלד" האבען די מיידלעך ארויסגעבארגט דעם אויסלענדישען „מיליארדער" צו עטליכע זלאטעס, און מיט א שמייכעלע אויף די ליפען „דערוויל" פאר איהם בעצאהלט.

עטליכע טעג איז ער אזוי ארומגעפאהרען אויף די דראשקעס, בעזוכט זיינע, אזוי אויף דער גיך בעקאנטע פריילינס, און אומעטום אויפגענומען געווארן בכבוד גדול, אלס הויכער גאסט.

לארד פלומער'ס צווייטע האנד פראלאנגירט אויך די ערד-טראנזאקציעס, וואס ראדאמער יודען האבען געמאכט אין א"י.

ווי נאר אין שטאדט איז בעוויסט געווארען, אז אין איינעם פון די היגע יודישע האטעלען געפונט זיך אזא שררה'שע פערזענליכקייט פון פאלעסטינא, האבען זיך תיכף צו איהם געמאלדען, פיל היגע יודען, וואס האבען געקויפט ערד אין א"י. און זיך בעקלאגט פאר איהם, דאס זיי זענען נישט ביכולת, צוליב דער שלעכטער צייט, צו צאהלען די איבריגע ראטעס מיט איין מאהל, דער דעלעגאט האט זיי געטרייסט, אז זיי דארפען זיך נישט צוברעכען, ווייל אלץ ווענדעט זיך אן איהם און ער פראלאנגירט זיי טאקי צו בעצאהלען ערשט אין 6 חדשים ארום, אז די יודען האבען איהם געוויזען, די צוגעשיקטע פאפירען, אין וועלכע זיי ווערען תיכף אויפגעפאדערט צו בעצאהלען, האט דער „דעלעגאט" זיך געבייזערט און געשריגען, אז אלע זייערע פאפירען און דאקומענטען זענען פאלש און אז ער „אנערקענט" זיי נישט. בעזונדערס האט ער זיך געבייזערט אויף די ראדאמער ציוניסטען און אין א איראנישען טאן אויסגערופען אויף דייטשמעריש: „גויא, די ראדאמער ציוניסטען זינד טוינעניכסטען"! — ער האט די יודען געראטען צו קומען קיין ווארשא אויף מאריאנסקא 10 אין פאלעסטינא-אמט אריין, וואו זיי וועלן, פעררופענדיג זיך, אויפן אדרעס פון אינזשיניער וויינבערג, תיכף אריינגעלאזט ווערען.

דער לעצטער פאקט האט ארויסגערופען א ביסעל פערדאכט און די אינטערעסאנטען האבען אנגעהויבען זיך בעציהען צום דעלעגאט מיט פארזיכטיגקייט און מיט א ביסעל מעהר אויפמערקזאמקייט איהם אבסערווירט.

דער „סעקרעטאר" פון דער פאלעסטינער רעגירונג מאכט פליטה מיט א ראדאמער מיידעל קיין ווארשא.

פאראכטאגען פרייטאג 4 א זייגער נ. מ. האט זיך דער „קעניג" פון פאלעסטינא בעוויזען אויפן ראדאמער וואקזאל מיט א געוויסע היגע יודישע פריילין ע. א. מיט וועלכער ער האט געוואלט אוועקפאהרען קיין ווארשא. מיט'ן כלומר'שטען אויסרייד איהר בייהילפיג צו זיין ביים ארויסבעקומען די וויזע קיין א"י. אבער נישט לאנג ווארטענדיג אויפ'ן וואקזאל. איז אנגעלאפען דער פאטער פון מיידעל, נישט טוידט — נישט לעבעדיג, מיט איין געשריי, אז זי זאל זיך זאפארט אומקעהרען א היים. דאס מיידעל האט אין התחלת נישט געוואלט הארכען, בעטענדיג זיך רחמים ביים פאטער, ער זאל זי לאזען פאהרען, ווייל עס שטעהט איהר אן פשוט א גליק צופאהרען מיט אזא וויכטיגער „פיגור". נאך די פיל געוואלדן פון פאטער און דער אינטערווענץ פון זייטיגע מענשען, וועלכע האבען דעם מיידעל ערקלערט, אז זי האט צוטוהן מיט א פרויען-הענדלער אין גלייכצייטיג איהר געדראהט, אויב זי וועט נישט פאלגען דעם פאטער וועלען זיי עס איבערגעבען דער פאליציי. איז קוים געלונגען דאס מיידעל אהייםצוקריגען פון דאזיגען פארשוין. אויפ'ן וועג, צוריקגעהענדיג א היים האט זיך דאס מיידעל דערמאנט, אז זי האט געלאזט ביים „חתן" איהרע אמעריקאנער אויפפאדערונגס-פאפירען, וועלכע ער האט ביי איהר צוגענומען אלס „בעווארעניש", דער פאטער צוזאמען מיט'ן מיידעל זענען גלייך צוריקגעלאפען אויפ'ן וואקזאל אבער דער צוג איז שוין געהאט דאמאלס אבגעגאנגען קיין ווארשא. דער

שלום שווארצבארד א מערטירער-נאמען, וואס האט מיט'ן שאס אין פאריז אויפ'ן בולוואר סען-מישעל געמאכט אויפציטערן דאס שווארצע געוויסען פון דער כנופיא רוצחים, די אנפיהרען פון די פאגראמען, און דערמאנט די מערדער, אז יודיש בלוט איז נישט הפקר, אז עס קומט א צייט פון נקמה און פערגעלטונג

פאטער האט עס גלייך בעמאלדען דער פאליציי, וועלכער האט תיכף אליארמירט דעם פאליציי-פאסטערונעק אין באנקאווצע, ווען ס'איז דורך א טעלעפאנאגראם איבערגעגעבען געווארען דער נאמען און די סמנים פון דער געזוכטער פערזאהן, און גלייכצייטיג בעפוילען איהם צו ארעסטירען און צוברענגען קיין ראדאם.

דער פאטער מיט'ן מיידעל זענען באלד פעריהאלטען געווארען דורך דער פאליציי און אנגעפיהרט געווארען אין קאמסאריאט אריין, וואוהין 4 פאליציאנטען האבען געבראכט 12 בייגאכט צופיהרען דעם טייערען „גאסט" פון די 100 סערטיפיקאטען. דער לייטער פון אויספארשונג'ס אמט, ה' קארדאשעוויטש האט איהם גענומען אויפ'ן פערהער און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער האט אויף אזא אופן אויך אבגענארט נאך פיל אנדערע ראדאמער מיידלעך. וועלכע זענען גערופען געווארען און האבען ביי דער אויספארשונג ערקלערט, אז אויך זיי האט ער צוגעזאגט גליקליך צומאכען און אטייל פון זיי זאגאר נעמען פאר „כלות" און זיי מיטנעמען קיין ארץ-ישראל.

בעת דער אויפארשונג איז ענטשטאנען א חשד, אז דער פארשוין איז א געפעהרליכער פרויען-הענדלער. די ערקלערונג, וואס דער „גענעראל סעקרעטאר" האט געגעבען זענען געווען, אז די מיידלעך האבען זיך בעקלאגט פאר איהם, אז זיי קאנען נישט בעקומען קיין וויזעס קיין א"י. האט ער אויס רחמנות זיי געוואלט בייהילפיג זיין ביים בעקומען אזעלכעס.

אויפ'ן גרונד פון דער דורכגעפיהרטער אויספארשונג איז ער איבערגעגעבען געווארען צו דער דיספאזיציע פון אויספארשונג'ס-ריכטער, וועלכער האט פערארדענט איהם אבצופיהרען אין קרימינאל אריין.

בינו לבינו איז דערהאלטען געווארען א ידיעה, אז דער זעלבער האט שוין זינט א לאנגע צייט איבערגעלאזט א ווייב מיט א קינד אין קראקא.

די אויפארשונג ווערט ווייטער געפיהרט און מיט יעדען טאג פערגרעסערט זיך די צאהל נעמען פון די מיידלעך, וועלכע ער האט געוואלט פערפיהרען.

ווי מען גיעט איבער, זענען עטליכע מיידלעך געווען שוין צוגעגרייט זיך צולאזען אין וועג אריין קיין ווארשא, כדי זיך צוטרעפען מיט'ן „דעלעגאט" וועלכער זאל האבען פאר זיי שוין צוגעגרייט סערטיפיקאטען מיט וויזעס.

ס'איז בעזונדער'ס ווערטה צו צוגעבען, אז כדי צו געפינען מעהר צוטרוי אין דער פרעמדער שטאדט און מען זאל איהם פאקטיש גלויבען און אלעס, וואס ער זאגט, איז ער ספעציעל געגאנגען אין דער סוח"ים-באנק מכלומר'שט אויף איינצוצאהלען טעלעגראפיש 3000 פונט פאר דער רעלעגאציע. וואס ברויך קומען קיין ווארשא, צוליב דעם אבער, וויאס דער דירעקטאר פון באנק האט איהם נישט אויפגענומען ווי געהעריג, ווי עס פאסט פאר לארד פלומער'ס ספקרעטאר, האט ער זיך דערום בעליידיגט און פערלאזט אלס פראטעסט די באנק.

די אלע אנשטעלען צוזאמען האבען א פנים וועניג געהאלפען. מ'האט דעם „חתן-בחור" געפאקט און ווי עס שיינט וועט ער זיין בקרוב א קאנדידאט אין ווארשאווער פאוויאק.

די ראדאמער יודישע סטודענטענשאפט.

ס'איז שווער געניו פעסטצושטעלען די צאהל פון די ראדאמער יודישע סטודענטען, אבער מעהר-וועניגער איז בעקאנט, אז די צאהל דערגרייכט ביז צוויי הונדערט. ביים היינטיגען טאג געפונען זיך די ראדאמער סטודענטען אויף די הויך-שולען פון דער גאנצער וועלט: זיי זענען צעווארפען איבער דער פאריזער סארבאנע, אויף די אוניווערזיטעטען פון דער רייכער פראנצויזישער פראווינץ, אין טשעכאסלאוואקען, אויף די טעכניקומ'ס אין בעלגיען און דייטשלאנד. די מעהרהייט אבער, וואס ענדיגט די היגע מיטעל-שולען, פערבלייבט אין לאנד, און בעזעצט זיך אויף דער צייט פון די שטודיען אין די פערשידענע אוניווערזיטעט'ס-צענטרען פון פוילען. דער צענטער, אין וועלכען עס גרופירט זיך די גרעסטע צאהל אקאדעמיקער פון ראדאם, איז ווארשא, דאס צווייטע ארט פערנעמט ווילנא (כמעט אלע אויפ'ן מעדיצינישען פאקולטעט), אויפ'ן לעצטען ארט שטעהען לעמבערג און קראקא.

בעת דעם לעצטען פסח, ווען די ראדאמער אקאדעמיקער זענען געקומען צו זייערע פאמיליעס אויף י"ט, איז ארגאניזירט געווארען א קרייז פון דער ראדאמער אקאדעמישער יוגענד. די ציעלען פון קרייז זענען קולטורעלע און געזעלשאפטליכע, א וויכטיג ארט פערנעמט די געגענזייט'ס-הילף.

דער אנטייל פון די ראדאמער אין דער אלגעמיינער בעוועגונג פון דער יודישער אקאדעמישע יוגענד לאזט זיך בעמערקען. גענוג צו דערמאנען דעם סטוד. אברהם סאלבע, וועלכער האט אלס פארשטעהער פון „השומר הצעיר" געהערט צום פריהערדיגען צענט-אלען אויספיהרונגס-קאמיטעט פון די יורישע אקאדעמשע פעראיינען [sic: פערבאנדען] אין דער פוילישער רעפובליק און איז געווען דעלעגאט אויפ'ן אלוועלטליכען קאנגרעס פון דער יודישער סטודענטענשאפט.

ביי די לעצטע וואהלען צו דער צענטראלע פון די יודישע אקאדעמישע געזעלשאפטען פון ווארשאווער צענטער, וואס זענען פארגעקומען די וואך אין ווארשא, האבען פאלגענדע ראדאמער פיגורירט אויף די קאנדידאטען-ליסטעס: מצד דער ציוניסטישער אקאדעמישער יוגענד („ירדניה") — סטוד. שמואל צענעט, מצד דעם אקאדעמישען קרייז ביים „השומר הצעיר" — סטוד. שושנה מושקאטבליט, מצד דער צ וניסטיש פאציאליסטישער גרופע „ח-ות" — סטור. מנחם פערשטער.

פון האנדווערקער-לעבען.

ביז דעם 15 טשערוויעץ דארפען אלע פאטענטען באזיצער פון די קלענערע קאטעגאריעס, און וועלכע פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער, איינצאהלען, נישט ווארטענדיג אויף קיין נאקאז אויפ'ן יאהר 1926, $^{2}/_{5}$ פון די שטייער סומע. וועלכע איז בעשטימט געווארען דורכ'ן שטייער-אמט פאר'ן 2-טען האלבען יאהר 1925. למשל: אז די סומע פון לעצטען נאקאז בעטרעפט 100 זלאטעס, דארפט מען ביז'ן 15 טן דעם חדש איינצאהלען 40 זלאטעס.

מיר בעמערקען, אז דער שטייער האט געזאלט איינגעצאהלט ווערען נאך דעם 15 מאי פאר'ן ערשטען קווארטאל, די ווייטערע טערמינען זענען: דעם 15-טן ליפיעץ, דעם 15-טן פאזדזשערניק און דעם 15 פעטשען 1927.

אלע נויטיגע פארמאליטעטען, וועלכע האבען א שיכות מיט שטייערען, טקזעקוציעס און אנדערע, ווערען ערלעדיגט יעדען טאג אין סעקרעטאריאט פון קלוב פון 6.30 ביז 9.30.

צוגעשיקטע מעלדונג.

דער ראדאמער מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז אויפ'ן סמך פון ארט. 421, ווי אויך לויט דער פעראָרדנונג פון מיניסטארען-ראט פון 1919 יאהר און פון 1924 יאהר, איז ארויסגעגעבען געווארען, דורכ'ן קעלצער וואיעוואדע, א פעראָרדנונג, לויט וועלכער ס'ווערט שטרענג פערבאטען צו פייניגען הויז-חיות.

אין דער דאזיגער פעראָרדנונג ווערט געזאגט, צווישען אנדערעס, אז:

1) ס'ווערט פערווערט צו בענוצען צו דער ארבייט חיות, וועלכע האבען סימנים פון קראנקהייט און וואונדען.

2) ס'ווערט פערווערט צו שלאגען הויז-חיות מיט הארטע זאכען, ווי: מיט שטעקענס, העקעס א. א. דאס שלאגען איבער'ן בויך און קאפ איז בכלל פערווערט. ס'איז אויך פערווערט צו בעשווערען זיי מיט צו-שווערע לאסטען, צו-שנעל פאהרען איבער'ן שטאדט א. א. וו.

הינד, אויסער יאגד-הונד, מוזען געהאלטען ווערען אויף צוימלעך, זיי זאלען נישט קענען שאדען ברענגען מענשען און חיות. משוגע'נע הינד מוז מען אונבעדינגט הרג'ענען.

די אייגענטימער פון די הויז-חיות ווערען אויך געבעטען זיי צו האלטען אויף לופטיגע ערטער, און זייערע קאמער'ן סטייניעס, א. א. מוזען זיין בריים, ליפטיג און פערזיכערט פון קעלט.

די אלע, וועלכע וועלען זיך נישט צופאסען צו דער דאזיגער פעראָרדנונג, וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

פון יודישען טעאטער.

היינטיגען דינסטאג איז געגעבען געווארען די ערשטע פארשטעלונג פון דער נייער יודישער טרופע.

די ערשטע פראבע-פארשטעלונג איז געווען די „רומענישע חתונה", וועלכע איז גלענצענד אויפגעפיהרט געווארען דורך די נייע ארטיסטען, מיט דער בעקאנטער ארטיסטין, פ"ר ליבגאלד, אין דער ראל אלפ דבורה.

דאס פובליקום האט ווארים בעדאנקט די נייע און אלטע אויפטרעטענדע ארטיסטען.

פון געזעלשאפט „טאז".

נעכטען, דאנערשטאג, איז אין גארטען פון א באטקע געעפענט געווארען דורך דער דערמאנטער געזעלשאפט א זומער-קאלאניע פאר שול-קינדער.

אין דער דאזיגער קאלאניע ווערען אויך אנגענומען קינדער פון פערמעגליכע עלטערן, געגען א געוויסען אבצאהל.

די קינדער וועלען ווערען זעהר גוט ערנעהרט און געפלעגט.

וואס הערט זיך אין קעלץ.

א בלבול, אז אידישע קינדער האבען געגאסען וואסער אויף א קריסטליכע פראצעסיע.

פאריגען דאנערשטאג, אין חגא-טאג, בשעת די רעליגיעזע פראצעסיע איז אדורכגעגאנגען דורך דער לאנגער גאס, זענען עטליכע אידישע קינדער געשטאנען אויפ'ן באלקאן פון הויז נומער 6. און זיך רוהיג צוגעקוקט צו דער פראצעסיע. עטליכע קריסטען האבען אויפמערקזאם געמאכט די קינדער, אז זיי זאלען פערלאזען דעם באלקאן, וואס די קינדער האבען באלד געפאלגט. פון די אונטערשטע רייהען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די אידישע קינדער האבען געגאסען וואסער אויף דער פראצעסיע. וועגען דעם ענין האבען די קריסטען דערצעהלט די פאליציי, וועלכע איז תיכף ארויפגעקומען צו דער פאמיליע ראזענבערג, געמאכט א אויספארשונג און אנגעשריבען א פראטאקאל. מיט וואס דער ענין וועט זיך ענדיגען איז פארלייפיג נישט בעקאנט.

א סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א צלם אין סאבקעוו. (קעלצער קרייז)

אין שטעדטיל סאבקאוו (יענדזיעיעווער פאוויאט קעלצער קרייז) האט פאסירט פאלגענדע סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א צלם, וועלכע קאן מיט זיך ברענגען טרויריגע פאלגען:

דאס 8 יעהריגע מיידעלע פון דארטיגען מלמד ה' אלימלך גאדלעווסקי, געהט צוזאמען מיט אנדערע אידישע קינדער אין דער דארטיגער פוילישער פאלקס-שולע. פאר פסח, בשעת דער פויזע אין דער שולע, האבען די קריסטליכע קינדער אנגעהויבען זידלען דאס מיידעלע מיט פערשידענע אנטיסעמיטישע ווערטער ווי: „זידושע" א. אז. וו. דאס מיידעלע, געפונענדיג זיך שטארק בעליידיגט, האט זי די קריסטליכע שילער נעענטפערט: „מיר יודען עסען אין אונזער פסח מצה און איהר אין אייער פסח קעלבאסע". און האט דערביי אויסגעשפיגען. דאס איז פארגעקומען ביי דער וואנד, וואו ס'הענגט דער צלם. די קריסטליכע שילער, האבען באלד פערציילט דעם לערער, אז דאס אידישע מיידעלע האט געשפיגען אויפן צלם. דאס מיידעלע איז באלד א היים געשיקט געווארען פון דער שולע. נאך די למודים, האבען די עלטערען פון דעם מיידעלע בעזוכט דעם לערער און איהם געפרעגט פאר וואס ער האט א היים געשיקט זייער קינד. דער לערער האט זיי דערצעהלט די גאנצע געשיכטע און האט צוגעזאגט דעם גאנצען ענין צו ליקווידירען.

מיט עטליכע וואכען שפעטער, האט זיך אויסגעוויזען, אז דער לערער האט דעם ענין נישט ליקווידירט, נאר איהם איבערגעשיקט צום שול אינספעקטאר קיין יענדזעוו, וועלכער האט ווידער די זאך איבערגעגעבען דעם אויספארשונגס ריכטער און פאליציי, וועלכע האט געפיהרט די ערשטע אויספארשונג אויפ'ן ארט אין סאבקאוו, און אויסגעפרעגט 6 אידישע קינדער פון דער דארטיגער שולע. די קינדער נישט פערשטעהענדיג קיין פויליש, און מורא האבענדיג פאר די פערשידענע דראהונגען האבען מיטגעשטימט מיט די פראגען פון דער פאליציי. אזוי, אז אצט אויפ'ן יסוד פון די קינדערס רייד, ווערט דער מלמד בעשולדיגט אין דעם, אז ער לערנט די אידישע קינדער אין חדר צו שפייען אויפ'ן צלם. אויף מאנטאג דעם 7—טען ה. ח. זענען די 6 אידישע קינדער גערופען געווארען צום אויספארשונג'ס־ריכטער קיין יענדזיעוו און מיט וואס די זאך וועט זיך ענדיגען איז פארלייפיג נאך נישט בעקאנט.

וועגען ווייטערדיגען גאנג פון דער אויספארשונגען וועלען מיר זיך בעמיהען כסדר מיטצוטיילען אין די קומענדיגע נומערען פון אונזער צייטונג.

ס'וואלט זעהר כדאי געווען, אז מיט'ן גאנצען ענין זאל זיך פערנעמען דאס אידישע קאלא.

נישט בעקומען קיין מאטורע זיך געווארפען אונטער'ן צוג און צושמעטערט געווארען אויפ'ן ארט.

פארינען פרייטאג האט א קריסטליכער שילער זיך ארונטערגעווארפען אונטער'ן פאסאזשיר—צוג נישט ווייט פון קעלץ און איז צושמעטערט געווארען אויפ'ן ארט.

די סבה פון זעלבסטמארד איז, וואס ער האט נישט בעקומען מאטורע.

דער אידישער אינוואלידען צוזאמענפאהר אין קעלץ.

זונטאג, דעם 6־טען ה. ח. איז אין לאקאל פון דער אידישער קהלה פארגעקומען דער ערשטער צוזאמענפאהר פון די אידישע אינוואלידען, אלמנות און מלחמה יתומים פון דער קעלצער וואיעוואודסטווא.

אינ'ם צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט עטליכע צוואנציג דעלעגאטען פון פאלגענדע שטעדט: פ הערמאלין (אסטראוויעץ), ראזענבוים (פזשעדבארז) מאנעלא (יענדזשעיעוו), גרינבוים (וואודזיסלאוו), שטארקמאן און וויינטרויב (באדזענטין), פישקאוויץ (גורנא) ראזענבערג, שמולעוויטש און מאשענבערג (קעלץ), שעכאריש (אפאטאוו), ווינדער (זוואלין), פרוי שרה זילבערשטיין (ראדאם), פרוי דבורה דיאמאנט (ש־דלאוויעץ), הערלינג (חענטשין), ה' גאנשאראוויץ (טשענסטאכאוו), גרייבער (שטשעקאטשין), לופקא (כמיעלניק) קרישטאל (סיכעדניעוו), ראזען (פלאנטש) ויעבער (סטאשעוו), פרוי אלי זייד (פינטשעוו), פרוי אסתר צוקער (סקארזשיסקא) און פעלדמאן (לאגעוו). מצד דער קראקאווער צענטראלע האט זיך בעטייליגט דער פרעזעס, ה' באכנער.

צוליב דער וויכטיגקייט פונ'ם צוזאמענפאהר וועלען מיר אין קומענדיגען נומער געבען א ארטפיהרליכען בעריכט פונ'ם צוזאמענפאהר און אויך דעם טעקסט פון די אנגענומענע רעזאלוציעס.

א אינטערעסאנטע געשיכטע מיט א קעלצער איד וואס האט אליין געשחט'ן גסות און דקות.

פאריגען פרייטאג זענען כמעט אלע קעלצער אידען אויפגעציטערט געווארען פון דעם פאלגענדען סענסאציאנעלען פאל.

א געוויסער שמוקלער פון קעלבער מיטן נאמען יאסל טרויש (אלעקסאנדרא № 3) האט שוין פון א לענגערע צייט כסדר גענומען ביי פערשידענע קצבים קעלבער צו שחט'ן פאר 50% ביליגער פון דעם אפיציעלען שחיטה־פרייז אין שטאדטישען שחט־הויז, איינרעדענדיג די קצבים, אז צו איהם קומט צו גיין א געהיימער שוחט פון דער אומגעגענד און שחט פאר העלפט געלד. עטליכע קצבים, וועלענדיג אויך לייכט פערדינען 50%, האבען געבעטען דעם אויבענדערמאנטען שמוקלער, אז ער זאל זיי זאגען ווער דער שוחט איז, זיי האבען זאגאר איהם פאר דעם צוגעזאגט א געוויסע סומע, נאר ער האט בשום אופן נישט געוואלט מגלה זיין דעם שוחט'ס נאמען. דאס איז ביי די קצבים געווען זעהר פערדעכטיג און האבען בעשלאסען אבצוהיטען דעם שמוקלערס הויז, כדי צו זעהען ווער דער שוחט איז. פאריגען דאנערשטאג ביינאכט, דערוויסענדיג זיך, אז דער זעלבער שמוקלער האט גענומען ביי פערשידענע קצבים קעלבער צו שחט'ן און האט אויך זיינע אייגענע, האבען זיך 7 קצבים בעהאלטען אויפן בוידעם, אין קעלער, שטאל און קלאזעט פון דעם שמוקלערס הויז, און ליגענדיג דארט א גאנצע נאכט, האבען זיי בעמערקט, ווי ער גייט אין א קאמער אריין און דויערנדיג נישט מעהר ווי 15 מינוט, האבען זיי דערהערט א שטארק געשריי פון דער קאמער.

אריינגעהענדיג אין קאמער, האבען זיי געטראפען דעם זעלבען שמוקלער מיט א מעסער אין האנד, בשעת דער שחיטה. אויף דער פראגע, וואו איז דער שוחט, האט ער נישט געוואוסט וואס צו ענטפערען און האט באלד געמאכט ויברח. חברה האבען איהם אבער באלד געכאפט און געשלעפט צום רב. באלד האט זיך דערוואוסט כמעט די גאנצע אידישע בעפעלקערונג און ס'איז געווארען א שטארקער שטורם אין שטאדט. אין לאקאל פון דער גמינע איז באלד פארגעקומען א זיצונג פון ראבינאט, מיט דער כשרות-קאמיסיע דער ראבינאט

האט גע׳אסר׳ט דאס פלייש, וועלכעס איז געקויפט געווארען ביים זעלבען שמוקלער דאנערשטאג אין דער פריה אויף שבת און געהייסען כשר׳ן די כלים דער שמוקלער האט זיך מודה געווען, אז ער אליין האט גע׳שחט׳ן. שבת אווענד איז וועגען דעם ענין פארגעקומען א ראט־זיצונג, אויף דער ראט־זיצונג איז — אנגענומען געווארען געוויסע פלענער וועגען כשרות.

א נייער אמבולאטאריום פאר ארימע קראנקע.

דורך דער איניציאטיוו פון די ה"ה: ד"ר זילבערשלאג און ד"ר שאטץ איז ביים אירישען שפיטאל געעפענט געווארען א אמבולאטאריום פאר ארימע קראנקע.

רער אמבולאטאריום בעשטעהט פון די ה"ה: ד"ר לעווינזאהן, ד"ר זילבערשלאג, ד"ר שאטץ, ד"ר פלעשלער, און ד"ר יאקל.

דער אמבולאטאריום נעמט אן קראנקע דורך גמינע־קארטען אין די ארדענאציאנס—שעה׳ען פון שפיטאל אהן גראשען-געלד.

דער קראנקער, אויב ער נויטיגט זיך ווערט אבגעשיקט צום א דאקטאר, א ספעציאליסט בחנם, ווי אויך ס׳ווערט צוזאמענגערופען קאנסיליומס. אויסער די שוין אויבען אויסגערעכענטע דאקטוירים—אויך די דאקטוירים ד"ר קאשעראצקי און אנדערע.

אין אויסערגעוועהנליכע פאלען וועלען די קראנקע אויך אנגענומען ווערען אין דער וואהנונג פון יערען דאקטאר.

די מעדיצינען וועלען אין אלע אפטייקען גערעכענט ווערען מיט 25 % ביליגער.

דאס איז ערשט בלויז די התחלה; די נאהענסטע טעג וועט דער אמבולאטאריום אויך האבען א ספעציעלען קווארצאווע לאמפ א. אנ.

דער קאאפעראטיוו־טאג אין קעלץ.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם קאאפעראטיווען טאג, וועלכער איז דעם 6־טען יוני דורך דעם פעראיין פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אדורכגעפיהרט געווארען אין גאנץ פוילען איז אין אונזער שטאדט פארגעקומען א מיטינג וועגען דער קאאפעראטיווער בעוועגונג ביי יודען.

דעם מיטינג עפענט ה׳ גוטמאן און לעגט פאר אלס פארזיצער דעם ה׳ גאלדשניידער. דער פארז. ה׳ גאלדשניידער לאדענט איין אלס אסעסארען די ה"ה בוגאיער און ח. גריסמאן און ערטיילט דאס ערשטע ווארט דעם פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג ה׳ י. מ. דייזמאן.

דער רעפערענט האלט א לענגערען רעפעראט וועגען דער געשיכטע פון דער קאאפעראטיווער בעוועגונג און ווייזט אן אויף די קאאפעראטיווע בעוועגונג אלס יסוד פון א געזונטען עקאנאמישען לעבען.

דער צווייטער רעדנער ה׳ צימבערקאוויטץ רעדט ארום די קרעדיט קאאפעראציעס און פאדערט אויף די פערזאמעלטע זיי צו שטיצען. דער לעצטער האט גערעדט ה׳ גוטמאן. דאס צאהלרייכע, פובליקום האט אלע דריי רעדנער בעשאנקען מיט אפלאדיסמענטען.

נאכ׳ן מיטינג איז פארגעקומען א באנקעט, אין וועלכען עס האבען אנטייל גענומען פארשטעהער פון אלע היגע קאאפעראטיוו־אינסטיטוציעס און געסט. אין א געהויבענער שטימונג האט דער עולם פארברענגט ביז שפעט ביינאכט.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געז. „אחיעזר"

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „אח עזר", וועלכע איז פארגעקומען דעם 30־טען מאי און איז צוליב געוויסע סבות איבערגעריסען געווארען, איז זונטאג דעם 6־טען יוני פארטגעזעצט געווארען. אויפ׳ן טאג—ארדנונג איז געווען די פראגע, וועגען וואהלען צו דער פערוואלטונג אין רעוויזיאנס-קאמיסיע און פרייע פארשלאגען. א אויספיהרליכער בעריכט און דער צוזאמענשטעל פון דער פערוואלטונג אין קינפטיגען נומער.

לטובת דער סלוצקער מתיבתא רבתא.

אין קעלץ ווילט איצט א פארשטעהער פון דער בעריהמטער מתיבתא רבתא אין סלוצק, וועלכע האט זיך, א דאנק די פערפאלגונגען פון דער „יעווסעקציע" אין רוסלאנד איבערגעטראגען קיין קלעצק. אין דער מתיבתא ווערען אויסגעהאלטען העכער 200 גדולי התורה, רבנים און תלמודי חכמים. די „אגודת הרבנים" אין פוילען האט פערעפענטליכט א אויפרוף צו דער גאנצער אידישער בעפעלקערונג, אונטערצושטיצען די דאזיגע מתיבתא. בעזונדערס ווענדעט זיך דער אגודישער קלוב אין סיים און סענאט צו אלע ארטאדאקסישע אידען מיט א ביטע אונטערצושטיצען די אקציע לטובת דער מתיבתא אויף דער סיים־דעפוטאט הרב בראדט (מזרחי) בעטייליגט זיך אקטיוו אין דער דאזיגער אקציע.

דער פארשטעהער פון דער מתיבתא ה׳ צמ"י האט בעזוכט אונזער רעדאקציאנס־קאלעגיום און אונז פארגעשטעלט דאקומענטען פון א רייהע אידישע ארגאניזאציעס, וועלכע אונטערשטיצען די מתיבתא.

ה׳ צמ"י האט פאריגע וואך אין דעם לעצטען שבת געהאלטען אין דער היגער שוהל א גרויסע דרשה א. ד. ט. „קיום חנצחי". די שוהל איז בעזוכט געווען פון עטליכע הונדערט פערזאן, וועלכע האבען מיטן גרעסטען אינטערעס זיך צוגעהערט צו דער דרשה. ה׳ צמ"י איז באמת א טאלאנטפולער רעדנער און איז מסוגל צו ווירקען אויף די צוהערער.

ה׳ צמ"י וועט די טעג בעזוכען א רייהע בתי־תפלות און רעדן פארן עולם.

אנשטאט צו פערקויפען א קאלב שלאגט מען דעם איד.

פאריגע וואך, איז רער קעלצער איינוואהנער ה׳ זלמן נטע כאראנזאווסקי (ניעוואכלאיסקי 113) — אזוי ווי שטענדיג געגאנגען אין דארף אריין קויפען קעלבער. זייענדיג אויך אין דארף טשימינסק, (קעלצער קרייז) פעבייגעהענדיג פאר׳ן הויז פון פויער י. יעדינאק, האט דער פויער גערופען דעם איד כאראנזאווסקי און איהם פארגעשלאגען צו קויפען א קאלב. דער איד איז אריין אין דער וואהנונג פון דעם פויער, נאר אנשטאט איהם צו פערקויפען א קאלב, האט ער פערמאכט די טהיר און דעם איד אזוי צושלאגען מיט א מ א ט י ק ע אז ער ל י ג ט נ א ך א י צ ט קראנק. ה׳ כאראנזאווסקי האט בעקומען א מעדיצינישע צייגניש פון ד"ר פעלץ, וועלכע וועט פארגעשטעלט ווערען דער פאליציי.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז דאס איז שוין דער צווייטער פאל, ווי דער אויבענדערמאנטער פויער שלאגט כסדר אידישע דארף־געהער אנשטאט זיי צו פערקויפען קעלבער און דער זעלבער בלייבט אונבעשטראפט.

פון „השומר הצעיר"

שבת דעם 29—טען מאי, איז אין לאקאל פון דער קהלה פארגעקומען א פערזאמלונג פון די עלטערען, פון די קינדער, וועלכע געהערען צום „השומר" אויפן טאג ארדנונג־זענען געשטאנען 2 פראגען: וועגען דער ארבייט פון „השומר" און וועגען דער זומער קאלאניע. פארז. ה׳ גוטמאן, האט געעפענט א דיסקוסיע וועגען ערשטען פונקט, אין וועלכער ס׳האבען זיך בעטייליגט כמעט אלע פערזאמעלטע און נאך וועלכער ס׳איז בעשלאסען געווארען: אז, כדי אויסצומיידען די אונצופריעדענהייט פון פיעל עלטערען, וועלכע ווילען נישט, אז זייערע קינדער זאלען צוליב געוויסע סיבות געהערען צום „השומר" — דארפט דער פאכראנאט צוזאמען מיט דעם „דארטיגען ראט" די זאך גענוי אויספארשען און ארויסזאגען א מיינונג, אויב דאס קינד, פון די אונצופרידענע עלטערען קאן ווייטער בלייבען אין דער השומר־ארגאניזאציע. נאכהער איז בעשלאסען געווארען, אז ס׳זאל געדינגען ווערען א זומער קאלאניע פאר די קינדער. די זעלבע קאלאניע וואס פאר יאהרען. צו דעם צוועק דארפט יעדער פאטער איינצאהלען 60 זלאטעס און ס׳וועלען אויך געמאכט ווערען הנחות פאר נישט פערמעגליכע עלטערען ביז 40 זלאטעס. דערמיט איז די פערזאמלונג געשלאסען געווארען.

בעריכטיגונג.

אין נאטיץ וועגען ספארט בעוועגונג פון פאריגע וואך איז אריינגעפאלען א טעות, נעמליך: אז דער ה׳ הערשיל שטראזבערג איז נישט קיין מיטגליד פון פערוואלטונג פון „מכבי", נאר א געוועזענער מיטגליד.

פון „החלוץ המזרחי"

אין צוזאמענהאנג מיט דער פראקלאמירונג דורך דער צענטראלע א „קרן עליה"—אקציע אין גאנץ פוילען, ווערט אויך ביי אונז געמאכט אלע נויטיגע פארברייטונגען צו דער אויבענדערמאנטער אקציע.

ס׳איז צו האפען, אז די אידישע בעפעלקערונג אין קעלץ וועט די וויכטיגקייט פון דעם פאנד און די קרן־עליה־אקציע ווי געהעריג אבשאצען און זי וועט געקרוינט ווערען מיט ערפאלג.

פון ס פ א ר ט

דער מעטש מכבי—אאוטא־קאלומנע האט זיך געענדיגט מיט 1—3 לטובת דער לעצטער.

■■■

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE i INSTALACYJNE
„WODKAN" Inż-wie L. Włoczkowski, S. Szczepaniak i S. Chwaliński
Radom, ul. Lubelska 41. Tel. 222 i 272.
אָרדענט איין: וואסער-לייטונג, קאנאליזאציע, און עלעקטרישע אינכטאלאציעס
און פערטיגט אויס:
פראָיעקטען, מוסטער—פרייז און פלענער.
רעפרעזענטאַנץ און פערקויף פון טעכנישע אַרטיקלען.

SUDORYN
(w pudełkach z sitkiem)
jedyny wypróbowany środek usuwający
BEZPOWROTNIE POT i NIEMIŁĄ WOŃ z RĄK, NÓG i PACH
Labor. Chem. Farm.
„AP. KOWALSKI"
Warszawa-Miodowa 5

Najpilniejsze i ółe głowy usuwa.
PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH
(znak prawn.) (znak prawn.)

„KOWALSKINA"
LABOR. CHEM.-FARMAC.
„AP. KOWALSKI"
WARSZAWA-MIODOWA 5
A.K.

ברכות מעטה מו״ז,
הנני מברך את ידידי ורעי הגבר עמיתי ה׳ יחיאל פרנקל נ״י עם רעיתו צפורה תחי׳ לחג מלאות חמש עשרה שנה לחתונתם והננו מאחלים להם שיזכו לחג את יובלם השלם בארץ משאת נפשנו וכפינו בטל שמים ומשמני ארץ בחוג משפחתו היקרה ובתוך קהל אוהביו וחושבי שמו.
ידים 6/6 - 1926. פלטי מושקטבליטה וביתו.
תחת פרחי חו״ל — נדבה לארמת קדש.

Teatr „ROZMAITOŚCI" w poniedziałek 14 b. r.
Artyści Operetki Warszaw... z uroczą primadonną
WALERJA DOBOSZ-MARKOWSKĄ
w 3 aktowej operetce W. Kollo, tłum. M. Makowskiej
Nowość Niecałowana Żonka Nowość
w dalszej obsadzie
M. Dąbrowska, Olędzki, T. Wołowski, G. Cybulski, Sz Witowski i inni
Kapelmistrz W Elszyk ◆◆ Reżyser I Wołowski ◆◆ Początek o godz. 8,30 wiecz.
Bilety w cenie od 1—5 zł. w Hurtowni Tytuniowej WP. Tomanka Lubelska 40.

דער לאנג-עקזעסטירענדער
זיראַרדאָווער סקלאַד
יעצט לובלינער גאַס № 5
עמפפעהלט אלע סאָרטען זיראַרדאָווער-סחורות און פלאנדעקעס צו ביליגסטע פאַבריקס-פרייזען מיט גוטע בעדינגונגען.
(קיין שותף האָב איך נישט).
פרייזען:

18/84	---	33.50 זל.
18/90	—	34.50 „
19/09	—	36. „

מיט אכטונג מ. אייזענבערג

יוּאָהנונג.

אין ראדאם האט לעצטענס פאסירט א פאל, וואס א יונגערמאן (צום גליק נישט קיין ראדאמער) האט מיט׳ן ציוצק אויסצונא־ען געלד, זיך געלאזט רעדען א שידוך און אזוי נאך אנגעקריגען דאס נדן־געלד. דער דאזיגער העתר האט מיט זיין טאלאנט צו תאפען נדן־געלד און דערנאך צו ווייזען פייגען בעוויזען א העפליכען טהאט, וואס פעררינט געטאדעלט צו ווערען פון דער גאנצער געזעלשאפט. דער זעלבער „טאלאנטפולער" יונגערמאן האט מיט דער דאזיגער נדן-טראנזאקציע געפירענט דערצו, וואס מ׳האט איהם בכבוד גדול אריינגעפיקרט דעם קאמארניק, ווילכער האט איהם געמאכט א זאיענטשע און ביי איהם פער־חתמ׳עט סחורות. צום גליק האט ער צוטוהן מיט אן אונגעזעהענעם מענש, וועלכער וויל איהם דערווייל נישט זעצען אין קרימינאל, וואו ער ברויכט פערנעמען דעם אויבען אָן. עס ווערט איהם אליא געגעבען צייט במשך פון 7 טעג, ער זאל דעם ענין ערלעדיגען, ווען נישט וועט זיין נאמען און דער גאנצער יחוס זיינער פערעפענטליכט ווערען אין ציימונג אין די קאנסעקווענצען וועלען דאן פאר איהם זיין זעהר טרויריגע. 109'15.

OGŁOSZENIE.
Magistrat m. Radomia podaje do wiadomości, że statut o opłatach od kanalizacji miejskiej, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 17/XII 1925 roku, zatwierdzony został reskryptem Województwa Kieleckiego z dn. 18 maja r. b. S. M. 1423/2/IV.
Wyjątki ze statutu:
§ 2. Opłata wynosi 6 zł. od mieszkańca rocznie z tych lokali, gdzie są wodociągi, natomiast gdzie są tylko zlewy—ewentualnie gdzie są skanalizowane podwórza—4 zł.
§ 4. Od łazienek urządzonych w mieszkaniach prywatnych opłacają właściciele łazienek po 15 zł. rocznie. Od zakładów hotelowych, restauracyjnych, cukierniczych, kąpielowych, farbiarni, pralni i t. p. fabryk pobiera się dodatkowe opłaty.
§ 7. Do uiszczenia opłaty obowiązani są właściciele nieruchomości. Do czasu dojścia komornego do wysokości 75 proc. podstawowego komornego z czerwca 1914 roku zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 11/IV 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. Ust. R. P. № 39 z 1924 roku) sumy przypadające do uiszczenia z tytułu powyższych opłat Magistrat pobierać będzie od poszczególnych lokatorów. Do uiszczenia opłat dodatkowych obowiązani są właściciele względnie dzierżawcy zakładów wymienionych w § 4 niniejszego statu.
§ 11. Nieuiszczona w terminie opłata ściągnięta będzie w drodze przymusowej z doliczeniem odsetek za zwłokę 2 proc. miesięcznie i kosztów egzekucyjnych 1 proc. według postanowień ust. z dn 31 VII 1924 r (Dz. Ust. № 73 poz. 721).
§ 13. Statut niniejszy wchodzi w życie po uchwaleniu przez Radę Miejską z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1926 r.
MAGISTRAT m. RADOMIA.

OGŁOSZENIE.
Magistrat m. Radomia podaje do wiadomości, że Województwo Kieleckie reskryptem z dn. 29/IV r. b. Sm. 1409/4.IV i z dn. 18 maja r. b. SM. 1409/5.IV zatwierdziło uchwałę Rady Miejskiej m. Radomia powziętą na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 1925 r. w sprawie poboru w 1926 roku samoistnego podatku od placów budowlanych i gruntów o charakterze budowlanym, opartego na postanowieniach Rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25 maja 1925 r. (Dz. Ust Nr. 57 poz. 407) o poborze takiegoż podatku państwowego.
MAGISTRAT m. RADOMIA

Kierowniczka szkoły freblowskiej E. GOSTYŃSKA przyjmie kilkoro dzieci w wieku od 6–12 lat na letnie miesiące do Antoniówki.
Troskliwa opieka i nauka.
Warunki przystępne—Pomoc lekarska na miejscu.

KINO
„CZARY"
KIELCE.

היינט אין יעדען טאג!
CARSKA BASTYLJA
א הערליכע היסטאָרישע דראמע וועלכע אילוסטרירט אונז דאָס רעגירען פון
אַלעקסאנדער 2 און אַלעקסאנדער 3

ה. גרינשטייז, פעלטשער טעל. 303 פרישע פאָקען.

Redaktor i Wydawca Ch. M. Herc Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20.